

§ 445

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Jenni Hjeltin ym. talousarvioaloitetta koskien Ystävyydenpuiston väestönsuojan rakentamista

HEL 2024-001766 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Valtuutettu Jenni Hjeltin ym. talousarvioehdotuksessa esitetään, että Ystävyydenpuiston väestönsuojan rakentamista kiirehditään ja hanke otetaan etupainotteisesti mukaan investointibudjettiin.

Kaupunkiympäristölautakunta totesi, että Itäkeskuksen Ystävyydenpuiston yhteisväestönsuojan suunnittelu aloitettiin 1970-luvulla. Itäkeskukseen rakennettiin tuolloin kerrostaloja ja liiketiloja, joiden väestönsuojan rakentamisvelvoite sovittiin hoidettavan siten, että kiinteistöt maksoivat kaupungille osuuden yhteisväestönsuojan rakentamisesta. Yhteiseen kalliosuojaan päädyttiin, koska alueen maaperä ja pohjaolosuhteet olivat hankalat ja talokohtaiset suojat olisi jouduttu rakentamaan maanpinnan yläpuolelle. Alueella sijaitseva kallioalue, joka on nykyisen Ystävyydenpuiston keskellä, todettiin soveltuvaksi yhteisväestönsuojan rakentamiseen.

Yhteisväestönsuoja koski 31 kiinteistöä. Yhteissuoja koski suurinta osaa Asiakkaankadun, Hansakujan, Kauppakartanonkadun kiinteistöjä ja joidakin kiinteistöjä muun muassa Lehdokkipolulla, Niittyvillanpolulla, Visbynkadulla, Visbynkujalla ja Lyypekin aukiolla. Yhteissuoja mitoitettiin rakennuslupiin myönnettyjen neliöiden mukaan ja väestönsuojan kerääntymisalue koski noin 5 800 asukasta. Kauppakartanonkatu 7, Asiakkaankatu 11 ja Visbynkatu 1 ovat nykyään yksityisessä omistuksessa, muut tontit ovat kaupungin vuokratontteja.

Yhteissuojan rakentamista edellyttävät määräykset koskivat vuosina 1976-1986 myönnettyjä rakennuslupia. Rakennuslautakunta oli pidentänyt joihinkin lupiin liittyviä määräaikoja siten, että yhteissuojan piti olla valmis 31.12.1989 mennessä (Rakennusvalvontavirasto, valvontaosaston selvitys 4.11.1992/5.1.1993).

Kaupunginvaltuusto päätti 13.11.1974 N:o 23 Itäisen alueiden eräiden väestösuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä Marjaniemen yhteiskalliosuojan rakentamisesta. Suojan normaaliajan käyttötarkoitukseksi esi-

tettiin kolmea vaihtoehtoa: uimahalli, kuntosali ja varastotila tai varasto tai pysäköintitila. Suositeltavana vaihtoehtona pidettiin varastotilaa.

Kaupunginhallitus päätti 11.5.1987 2264 §, että kuntasuunnitelman mukaiset väestösuojat toteutetaan vuoden 1992 loppuun mennessä. Lisäksi kaupunginhallitus päätti että Marjaniemen kerääntymisaluetta, mitoitusta ja normaaliajan käyttötarkoitusta selvitetään tutkien myös mahdollisuudet kahden tai useamman suojan toteuttamiseen. Lisäksi Merihaan, Marjaniemen ja Kangasalantien perustamissuunnitelmia kiihdytetään.

Sisäasianministeriön pelastusosasto vahvisti 30.7.1979 antamallaan lausunnolla suojapaikkamääräksi 6 900, josta yleisiä suojapaikkoja oli 300.

Kaupunginhallitus päätti 14.6.1993 1019 §, että rakennettava suoja mitoitetaan vain ns. veloittepaikkojen mukaan ja varaudutaan mahdolliseen laajentamiseen suunnitteluvaiheessa. Väestönsuoja mitoitettiin 6 000 suojapaikan mukaan.

Ystävyyspuiston väestösuojasta tehtiin ensimmäinen hankesuunnitelma vuonna 1998. Hankesuunnitelmassa esitettiin 6 000 henkilön S-6 kallioväestönsuojan rakentamista Ystävyyspuistoon. Normaaliajan käyttö varastona aiheutti suurta vastusta, koska raskas liikenne olisi kulkenut asuinalueiden läpi. Hanke ei kuitenkaan edennyt, koska hanketta ei voitu kaupunkisuunnitteluviraston mukaan toteuttaa voimassa olevan asemakaavan mukaisena.

Pelastuslaitos laati uuden hankesuunnitelman vuonna 2006. Hankesuunnitelmaa täydennettiin vuoden 2010 alkupuolelle saakka. Kalliosuojan normaaliajan käytöstä esitettiin erilaisia vaihtoehtoja ja päädyttiin siihen, että tila rakennetaan urheilukäyttöön ja lisäksi rakennetaan muutamia kymmeniä autopaikkoja. Tiloihin oli tuolloin tarkoitus rakentaa myös tilat kahdelle johtokeskukselle.

Vuonna 2005 käynnistettiin kaavamuutos "Itäkeskuksen Kauppakartanonkadun väestönsuoja". Kaavaehdotus hyväksyttiin kaupunkisuunnittelulautakunnassa 8.6.2006 ja kaavaehdotus laitettiin nähtäville. Kaavaan tehtiin muutoksia vuonna 2010, mutta kaavaa ei koskaan vahvistettu. Diaarikirjauksista selvisi, että vahvistamatta jättämisen syynä oli väestönsuojelulain tulevat muutokset.

Väestösuojalle haettiin ensimmäistä kertaa rakennuslupaa vuonna 2010. Hanke keskeytettiin, kun väestönsuojaan sijoitettavan pysäköintipaikan koosta ei päästy yksimielisyyteen. Rakennuslupa väestösuojalle ehti myös vanhentua.

Väestösuojan rakentaminen viivästyi monesta eri syystä ja keskeisimpänä syynä oli se, että väestönsuojan normaaliajan käytöstä ei päästy yksimielisyyteen. Kuluneiden 50 vuoden aikana laadittiin useita suunnitelmia alueen kehittämiseksi ja tapahtui kaupungin sisäisiä organisatiomuutoksia, jotka osaltaan vaikuttivat siihen, että yhteisväestönsuojahanke ei edennyt. Väestönsuojien kiinteistöt siirtyivät kaupunkiympäristön toimialan vastuualueelle vasta vuonna 2017. Tätä ennen väestönsuojista oli vastannut pelastuslaitos.

Vuonna 2021 väestönsuojan rakentamisesta käytiin julkista keskustelua ja vuonna 2022 kaupunki perusti työryhmän, jonka tehtävänä oli selvittää Ystävydenpuiston väestönsuojan rakentamiseen liittyvät taustat. Kaupungin hankeohjausryhmässä käsiteltiin ystävydenpuiston väestönsuojaa 25.10.2023, jolloin käsiteltiin kaupungin omistamia kallioväestönsuojia ja niihin liittyviä vastuita. Kaupungilla on olemassa velvollisuus rakentaa ja ylläpitää kriisinajan väestönsuojapaikat Ystävydenpuiston kerääntymisalueen kiinteistöjen tarpeisiin aikaisemmin perittyjä väestönsuojakorvauksia vastaan.

Vuonna 2023 Ystävydenpuiston yhteisväestönsuoja laitettiin uudeksi hankkeeksi kaupungin talousarvion talonrakentamishjelman 2024-2033 vuokra- ja osakehankkeisiin. Väestönsuojan rakentaminen aikataulutettiin siten, että suoja olisi valmis vuonna 2029 ja sen laajuus olisi 9 400 htm².

Väestönsuojan rakentamisesta käytiin kaupungin sisäinen neuvottelu kaupunginkanslian kokoon kutsumana tammikuussa 2024, jolloin sovittiin, että Ystävydenpuiston yhteisväestönsuojan normaaliajan käyttö olisi lähtökohtaisesti pysäköinti.

Kaupungin hankeohjausryhmän kokouksessa 12.6.2024 keskusteltiin yhteisväestönsuojan toteutusmallista. Kokouksessa perustettiin työryhmä, jonka tavoitteena on edistää hanketta mahdollisimman pikaisesti. Tuleva kallioluola suunnitellaan minimissään väestönsuojasopimusten edellyttämien paikkojen mukaisesti. Kallioluolaan voidaan osoittaa tarvittaessa uusien hankkeiden väestönsuojapaikat, jos se on kallioluolan kannalta kokonaistaloudellisesti perusteltua.

Yhteisväestönsuojan hankesuunnittelu on aloitettu kaupunkiympäristön toimialalla mutta työ on keskeytetty odottamaan hankeohjausryhmän perustaman työryhmän jatkovalmistelua. Hankkeen vaativuuden vuoksi valmistumisaikataulua ei ole realistista muuttaa. Yhteisväestönsuojan rakentaminen kallion sisään vaatii suunnitteluaikaa noin kaksi vuotta ja rakentaminen vie vähintään kaksi vuotta. Hankkeen suunnitteluvaiheen aikana tulee ottaa huomioon Itäkeskuksen alueen täydennysrakenta-

minen ja alueen asukasmäärän lisäyksen vaikutukset väestönsuojan mitoitukseen. Hankkeen toteutus vaatii myös kaavamuutoksen.

Käsittely

Esteelliset: Sami Haapanen (hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohta)

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Heini Koskensalo-Kleemola, johtava asiantuntija: 09 310 42139
heini.koskensalo-kleemola(a)hel.fi

Liitteet

1 Itäkeskuksen Ystävydenpuiston väestönsuojan rakentaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Talousarvioaloite

Valtuutettu Jenni Hjelt ja 15 muuta valtuutettua ovat tehneet 30.1.2024 seuraavan talousarvioaloitteen:

"Itäkeskuksen Ystävydenpuiston väestönsuojan rakentaminen

Helsingin kaupunginvaltuusto päätti Itäkeskuksen Ystävydenpuistoon rakennettavasta yhteisväestönsuojasta vuonna 1974. Rakennuslupa hankkeelle on myönnetty jo vuonna 2009. Tästä huolimatta hanke ei ole edennyt. Vuonna 2010 hankkeen kustannuksiksi arvioitiin noin 23 miljoonaa euroa. Kaupunki on laskuttanut Itäkeskuksessa asukkailta ja yrityksiltä väestönsuojajapaikoista miljoonia euroja. Kauppakartanonkadun / Ystävydenpuiston väestönsuoja on viimeinen kaupungin vielä rakentamattomista velvoitesuojista.

Itäkeskuksen alueella asuvista arviolta vajaa 4000 ihmistä on nyt vailla väestönsuojaa, jos sellaiselle olisi tarvetta.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Itäkeskuksen Ystävydenpuiston / Kauppakartanonkadun väestönsuojan rakentamista kii-

rehditään ja hanke otetaan etupainotteisesti mukaan investointibudjettiin."

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia on pyytänyt kaupunkiympäristölautakuntaa antamaan lausunnon kaupunginhallitukselle 10.9.2024 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Heini Koskensalo-Kleemola, johtava asiantuntija: 09 310 42139
heini.koskensalo-kleemola(a)hel.fi

Liitteet

1 Itäkeskuksen Ystävyyspuiston väestönsuojan rakentaminen

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 03.09.2024 § 417

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 03.09.2024 § 179